

Alle wegen leiden naar Rome

(Omnes viae Romam ducunt)

Gaandeweg ga je beseffen
gaandeweg dringt tot je door
waar de tocht je toe zal brengen
gaandeweg zie je het spoor
gaandeweg kom je erachter
gaandeweg groeit het gevoel
dat het eindpunt niets is dan een middel
en de weg - het weg zijn - is je doel

(Huub van der Lubbe)

Alle wegen leiden naar Rome

1 Inleiding

Woensdagavond, 17 november 2021

Het is half zeven als ik met een mondkapje voor mijn mond de metro naar Rotterdam CS in stap. Later op deze avond zal het Nederlands elftal zich dankzij een overwinning op Noorwegen plaatsen voor het WK-voetbal in Qatar. Bondscoach Louis van Gaal zit met een gebroken heup in een rolstoel en volgt de wedstrijd achter het raam vanuit een VIP-box. Het herinnert mij onbewust aan de eerste dagen van mijn eigen heupfractuur een paar maanden voordat ik voor de eerste keer zou afreizen naar Rome. Een periode waarin vreugde en verdriet dicht bijelkaar lagen. Ik ben blij voor Louis dat het is gelukt. Het kampioenschap vindt volgend jaar december plaats en ik besef dat ik voor die tijd alsnog mijn fiets tegen de muur van het Vaticaan parkeer. Om die reden ben ik vandaag op weg naar de Gravendijkwal in Rotterdam voor een afspraak met mijn mede-pelgrims Marcel en Jeroen.

1 juni 2018 gooide ik teleurgesteld op de terugweg naar huis mijn houten kruisje bij de Loreley in de Rijn. Een zwarte dag in mijn pelgrimsbestaan was het nadat ik die ochtend op camping Hindenburgbrücke bij Bingen had besloten om terug naar huis te fietsen. Een heup gebroken of niet, ik moest en zou persé naar Rome fietsen dat jaar en nadat mijn toenmalige reisgenoot de avond er voor besloot om te stoppen kon ik het die dag mentaal niet opbrengen om in mijn uppie verder te fietsen. En straks, mei 2022, vier jaar later stap ik samen met deze twee mannen opnieuw op de fiets. Allebei collega's uit mijn vroege Rabobankperiode. Jeroen, de beleggingsman van de bank. Jarenlang zaten we samen in het bestuur van de personeelsvereniging Los Rabos. Marcel, adviseur Bedrijven en mede OR-lid in een roerige tijd voor de fusie met de Rabobank Nootdorp en als kers op de taart zaten we gedrieën in de cast van het toneelstuk 'Beeld van een man'. Ik heb goede herinneringen aan deze mannen en ik zie er naar uit om met hen op pad te gaan. Fijne kerels met ieder hun eigen kwaliteiten waarvan Marcel zelf zegt "Ik ben denk ik wel de meest hitsige." Maar ach, over mij werd wel eens beweerd dat ik een herderstype ben, de club bij elkaar houden is mijn kwaliteit. Dat komt dus goed van pas. En Jeroen, ik was al eens een paar dagen met hem

op stap, is de rust zelve. Hij toonde toen al zijn navigatiekwaliteiten tijdens een paar dagen fietsen door Nederland. Coöperatieve Rabo-wortels brachten ons ooit tezamen, 25 jaar hooien op de Nellyhoeve in Schipluiden hield ons bij elkaar en nu is het aan onszelf om dat vol te houden op de fiets.

Het gaat gebeuren en het spreekwoord 'Vele wegen leiden naar Rome' gaat zeker op voor mijn Rome-avontuur, dat blijkt wel na het lezen van dit boek.

(De foto links is genomen op 29 juni 2021 tijdens mijn Ronde van Nederland in Sint Jacobiparochi. Op de achtergrond zie je de 'Groate Kerk'. Het dorpje is het begin van het Friesche Jabidspad. De route sluit bij Hasselt aan op de pelgrimsroute naar Santiago de la Compostella.)

09-05 Pijnacker - Udenhout (102km.)
10-05 Udenhout - Roermond (117km.)
11-05 Roermond - Schweinheim (117km.)
12-05 Schweinheim - Koblenz (86km.)
13-05 Koblenz - Leeheim (130km.)
14-05 Leeheim - Neckargemund (77km.)
15-05 Neckargemund - Braunsbach (130km.)
16-05 Braunsbach - Ellwangen (50km.)
17-05 Ellwangen - Dillingen a/d D. (70km.)
18-05 Dillingen a/d D. - Utting am A. (109km.)
19-05 Uting am A. - Krün (95km.)
20-05 Krün - Prutz (105)
21-05 Prutz - Mals (65km.)
22-05 Mals - Auer (110km.)
23-05 Auer - Ravenna (110km.)
24-05 Revena - Verona (44km.)
25-05 Verona - Pincara (107km.)
26-05 Pincara - Bologna (95km.)
27-05 Bologna - Loiano (40km.)
28-05 Loiano - Fiezole (76km.)
29-05 Fiezole - Figline Valdarno (45km.)
30-05 Figline Valdarno - Anghiari (80km.)
31-05 Anghiari - Assisi (100km.)
01-06 Assisi - San Cristoforo (71)
02-06 San Cristoforo - Civita Castellana (60km.)
03-06 Civita Castellana - Rome (60km.)

2 4 jaar eerder

16 december 2017; Rome en Santiago zijn niet op een dag gebouwd luidt een gezegde. Zo zal het ook met de weg ernaartoe wel zijn. Als ik op zaterdagochtend op een glad bruggetje tegen de grond knal staat alles op zijn kop. "U heeft uw heupkom gebroken. Maar u heeft geluk want we hoeven niet te opereren. Let wel op, U mag uw been zes weken niet belasten." 16 december; De sneeuw is weg en de straten helemaal schoon. Onze hond Britt heeft er zin an, maar dat heeft die eigenlijk altijd. Straat uit en links rechts de Hannie Schaftsingel op. Aan het einde van de straat, net voor het bruggetje naar de Mariaschool legt de vrolijke labrador een flinke bout. Een kilootje Labradrollen. Ik frommel de boel in een zakje en zoek naar de prullenbak. Ik zie hem net over de brug en doe een stap in die richting. Baf! Vol onderuit voor ik het besef. Een godver rolt uit mijn mond. Ik kijk om me heen. Gelukkig heeft niemand het gezien flitst e door mijn hoofd maar zodra ik probeer op te staan denk ik daar snel anders over. Het zit fout. Ik hijs mezelf op aan de leuning en kijk eens naar onze Lassie. Nou die maakt geen aanstalten voor enige hulpactie of iets wat erop lijkt. Ons huis is maar 200mtr. verderop end dat lijkt nu mijlver. Ik probeer wat te herstellen van de pijnscheuten door over de bruglening te hangen. "Gaat het?" vraagt een toevallig passerende voorbijganger die ook net zijn hond uitlaat. Niet echt en ik leg mijn valpartij uit. Na twee doe-het-zelf pogingen, eerst met krukken en als dat niet lukt met onze eigen auto belt Elly 112 en een halfuur later lig ik in Delft op de Spoedeisende hulp van het Reinier de Graaf ziekenhuis. Het rampscenario is compleet en onze plannen voor komend jaar schieten door mijn hoofd heen. Lekker weg met de net aangeschafte camper, werken op de camping in Frankrijk bij Jos en Esther, fietsen naar Rome. Het liefst wil je op zo'n moment even niets denken maar de motor draait uit zichzelf en ook nog eens op volle toeren. Het wachten duurt lang en het is tegen vieren wanneer mijn bed de slaapzaal, kamer 746, opdraait. Een zaal met zes bedden. Op ieder bed een heuptrauma. Het was glad vanmorgen. Code Oranje. Ik had er niets van gelezen en ik ben vreselijk de klos.

Vier dagen breng ik door in het ziekenhuis. De verzorging is prima maar vanaf dag één is het uitvinden hoe of je hier wegkomt. De

fysiotherapeute komt op zondag al langs en maakt me blij. "Meneer Lijster, u mag alles weer doen behalve op uw linkerbeen staan". Ik hoor alleen het woordje "alles". Het advies om de pijnmedicatie te slikken neem ik toch maar ter harte, ik ben niet zo van de pillen, mijn revalidatie is begonnen. Winston Churchill schreef ooit "Succes is het vermogen om keer op keer te falen zonder je enthousiasme te verliezen". Mocht ik nog twijfelen dan weet ik nu zeker dat het een verstandige kerel was. Het is woensdag als de chirurg langs komt. "Meneer Lijster, ik twijfel of we u naar de revalidatie of naar huis moeten sturen". Als hij uitlegt wat ik me bij revalidatie moet voorstellen, namelijk herstellen in een verzorgingstehuis, weet ik zelf het antwoord wel. Zuster Mandy helpt me want het bed voor thuis was al geregeld. Rond 20.00 uur 's avonds word ik opgehaald door twee zonen. De grootste hobbel blijkt uiteindelijk nog de drempel bij de voordeur. Onze wijk is verzakt en wordt pas in 2020 opgehoogd. Het gaat maar om 15 cm. waar ik al jarenlang zonder moeite overheen stap. Nu lijkt het een muur zoals op de stormbaan in Schalkhaar. Opnieuw hoor ik sergeant Hein Asveld schreeuwen. "Kom op Lijster..... je blijft achter!" Sukkel, had destijds gewoon even die Rabobank-burostoel voor me gehaald. Dankzij die ouwe stoel kom ik binnen en even later lig ik bekaf op mijn bed in de huiskamer.

Zes weken bedrust brengen je weer helemaal terug bij de basis. Wat dat betreft fiets ik weer in de regen door Frankrijk en zet 's avonds in de regen mijn tentje op. Ik ben blij met de meest simpele dingen en denk nog eens terug. Een dag na de valpartij al. In het ziekenhuis. Ik mag op de rand van mijn bed gaan zitten. Iedere beweging, ondanks de pijnpillen doet zeer. Mijn rechterbeen helpt mijn linkerbeen millimeter voor millimeter naar de rand van het bed. Ik doe er een kwartier over en heel voorzichtig zakken mijn onderbene over de rand van het bed. Nog steeds helpen de benen elkaar en met mijn rechterarm duw ik mijn bovenlichaam rechtop. Dan zit ik en wonderbaarlijk stel ik vast dat ik geen pijn voel. De fysiotherapeute kijkt er naar met een gezicht van "zie je nu wel?". Als zij me er niet toe had aangezet had ik dit niet gedaan dat is zeker. Maar nu dit gelukt is weet ik het, vanavond eet ik zittend. Wat een overwinning! "Waar zijn je schoenen?" Verbaasd wijs ik naar het kastje met nummer zes erop. Even later strikt ze de veter van mijn rechterschoen. Met behulp van een soort hydraulische rollator lukt het om mezelf rechtop te hijsen.

"Nu huppen met je rechterbeen" roept ze. Het is te veel gevraagd en voorzichtig zak ik weer terug op het bed. Vanavond kan ik in ieder geval zittend eten. De laatste dag in het ziekenhuis was ook zo'n moment. Ik kon met een rolstoel naar de badkamer. Ik bracht er haast twee uur door. Maar wat een genot om weer lekker op een porseleinen pot te kunnen poepen. Ik was vier dagen niet afgegaan. De verplaatsing van de WC naar de douche-stoel kostte tijd. Ik zat een kwartier in mijn blootje op een stoel onder een warme douche en liet de moesson over me heen plenzen. Na wasbeurten met in de magnetron verwarmde doekjes voelde het stromende warme water als een beloning na een dag lang fietsen in de regen. Hoe simpel kan het leven zijn! Er waren ook mindere momenten. Thuis was de eerste gang naar de WC een hel. Met twee krukken strompelde ik er naar toe. Elly liep naast me maar ik wist dat als het misgaat zij me echt niet kon opvangen. De angst schoot in mijn lijf en alles deed pijn. De WC-pot was veel te laag en hangend aan de deurposten, stond ik daar op één been en liet ik me zakken. Het duurde eeuwen en eenmaal zittend brak het zweet me uit. Hoe moest ik in godsnaam terug? De burostoel? Maar eerst weer overeind zien te komen. En wat te denken van het afvegen van mijn achterwerk. Wat een ramp! Wat een getob! Weer zittend op mijn stoel naast de tafel werd het allemaal te veel en ging ik van mijn stokkie. De pijn, de inspanning, de angst. Ik wist me nog net vast te grijpen aan de tafel en zakte voor een paar tellen achterover. "Ben je er nog?" Na een paar maal diep ademhalen herstelde ik. Wat een klus! Daarna ging elke dag beter en elke dag boekte ik een overwinningen op mezelf. Het lukte om zelfstandig koffie te maken, ik kon mezelf wassen en weer rechtop staan om mijn broek op te halen. Zittend op mijn Rabobank-burostoel ruimde ik de vaatwasser uit. Hé ik werd weer nuttig. Zes weken bedrust zetten me letterlijk weer met twee benen op de grond.

Het is 27 januari, precies zes weken terug hing ik op dit tijdstip tegen een hek aan de Hannie Schaftsingel. Wanhopig probeerde ik te blijven staan. Wachtend op de hulpstroepen. Een poging om met een stok terug naar huis te lopen was mislukt. Een hulpvaardige wijkbewoner was op weg naar de Coba om Elly in te lichten. Links onderaan de brug ligt nog het lichtgroene zakje hondenpoep van de Action te wachten op zijn gang naar de prullenbak. Het is er niet meer van gekomen. Het is vandaag negen uur. Ik trek de deur achter me dicht voor een rondje

met de hond. Linksaf de Jo Bauerlaan op en na 50 mtr. rechts de Judith Leijsterlaan in. Het hele rondje is denk 300 mtr. "Neem je geen stokken mee?" hoor ik nog net. Dan valt de deur met een klap in het slot en begint mijn alles of niets poging. Ik had gister al een aardige inspanning gedaan met lopen in de kamer, weerstand op de hometrainer en lopen met maar een kruk. Eind van de middag zat ik kapot, het was allemaal wat gevoelig geworden en na vieren deed ik niets meer. De spieren hadden er volgens mij meer moeite mee dan de botten dus daar was ik wel blij om. Vanmorgen voelde het weer super dus "alles of niets" had ik me voorgenomen. Het loopt allemaal wat onwennig. Leren lopen is een groot woord maar het gaat niet vanzelf. Vorig jaar liep ik meer dan 3000km. bijelkaar dus het zou toch wel weer snel moeten wennen dacht ik zo. Niet tijdens deze 300mtr. in ieder geval. Ik kijk nog eens om als ik bij terugkomst de sleutel in de voordeur steek. Mijn buuv van de overkant steekt haar duim op. Inderdaad, een topprestatie en die krukken gaan weer terug naar de wettige eigenaar. De revalidatie gaat een nieuwe fase in. Woensdag heb ik een afspraak met de chirurg. Het zal denk een formaliteit zijn want ik loop weer en het voelt allemaal goed aan. Alleen nog een beetje "uitharden". Afgelopen week deed ik al 150km. op mijn hometrainer. Vanaf vandaag gaat de weerstand er weer op. Over vier maanden moet ik om Italië binnen te komen de Reschenpas over naar 1400mtr. hoogte. Ik heb nog wel wat twijfels in mijn achterhoofd maar om het een kans van slagen te geven is er werk aan de winkel.

Niet helemaal waar je op zit te wachten na de eerste lentekriebels. 17 maart, notabene is het eerste kievitseï al gevonden. Mijn sjaal, muts en handschoenen lagen alweer in de kast. Maar wat doet maart? Die roert zonodig nog ff zijn staart. Gevoelstemperatuur dik onder de tien. De crocussen in het gras trotseren tussen de sneeuwlagen door de kou. Geen weer om te fietsen. Wat dat betreft is Rome nog ver. Dan maar wandelen. Ik loop gelukkig alweer hele stukken. Mijn vizier staat vooruit en ik heb aandacht voor mijn omgeving. Dat was een maand geleden wel anders. En toen de pijn in mijn heup eindelijk was verdwenen liep ik nog een paar weken met mijn rug te tobben. Zes weken liggen en hangen op de bank eisten hun tol. Het feit dat ik zonodig vol gas vooruit moest dat hielp natuurlijk ook niet erg. Voorzichtig aan! Denk een beetje om jezelf! Niet te veel tegelijk! Natuurlijk was er advies genoeg. Maar je wil het niet horen. Het gaat